

Vogelwaarnemingen op en rond onder water gezet bollenland

Ab Steenvoorden

Als je het over bollenvelden hebt, is het vrij normaal dat je direct moet denken aan vele Tulpen, Hyacinten en Narcissen die in het voorjaar de Bollenstreek kleuren. Bij een aantal mensen -de vogelaars- komen er heel andere gedachten naar voren. Grote groepen steltlopers, meeuwen en eenden die in de nazomer van een aantal natte bollenvelden gebruik maken, om er te fourageren en te rusten.

Vrijwel jaarlijks worden er in de Bollenstreek een aantal percelen onder water gezet. In het kader van onkruid- en ziektebestrijding wordt er gedurende een periode van twee tot tweeënhalve maand water op het perceel gepompt. Meestal gebeurt dit direct nadat de bollen uit de grond zijn, in juli. Een dijkje rondom het desbetreffende perceel zorgt ervoor dat het water niet direct weg kan lopen. Natuurlijk zakt het wel weg in grond, maar een pompinstallatie zorgt ervoor dat er dagelijks vanuit een nabij gelegen sloot voldoende water op het perceel gepompt wordt dat er zo'n tien tot twintig centimeter water blijft staan. Onkruid en bepaalde ziektes verstikken onder het water.

Ook dit jaar lagen er verschillende percelen in de streek onder water. Een paar waren niet of nauwelijks interessant, terwijl er ook één was die onbereikbaar ver van de openbare weg verwijderd lag. Toch waren er twee velden die dusdanig interessant waren dat we geprobeerd hebben deze vrijwel dagelijks te bezoeken en de op het veld aanwezige vogels te tellen.

Deze tellingen zijn vanwege de stand van de zon (tegenlicht) in de vroege ochtenduren en in de avonduren uitgevoerd. Een bijkomend voordeel van deze tijdstippen was dat er niet of nauwelijks op de aangrenzende percelen gewerkt werd en er ook nauwelijks verstoring van de aanwezige vogels was.

De ligging van de percelen:

Allereerst de percelen die niet of nauwelijks door ons geteld zijn, twee percelen langs de Leidse Vaart waarvan één ver van de openbare weg lag en door ons niet te bereiken was. Het tweede lag direct langs de weg, maar was erg klein en lag midden tussen allerlei bebouwing. Langs de Pas-toorslaan in Hillegom lag nog een perceel waar we helemaal niet hebben gekeken, de afstand vanuit Sassenheim was net te groot om dit in de avonduren ook nog te bezoeken. Ook langs de Akervoorderlaan, op de kruising met de Oude

Herenweg (nog net in de gemeente Voorhout) lag een klein perceel onder water. Hierop zijn nog wel wat aardige soorten waargenomen, de hoogtepunten waren: een groep van 19 Kemp-hanen, 5 Grutto's, één Bosruiter en één Zwarte Ruit-ter.

De twee percelen die vrijwel iedere dag bezocht zijn, lagen in de gemeente Lisse achter het Keukenhofbos. Eén langs de Loosterweg Noord en één langs de Zwarte Laan. Beide percelen waren vanaf de openbare weg goed te overzien. Voor het gemak heb ik beide percelen in onderstaand artikel vernoemd naar de weg waarlangs zij lagen. Niet alle soorten die zijn waargenomen zullen in de onderstaande overzichten genoemd worden. Ik heb mezelf beperkt tot de naar mijn mening voor onze omgeving meest interessante soorten.

De tellingen die we uitgevoerd hebben zijn ook in de hoofdzaak gericht geweest op onderstaande soorten. Per perceel worden de soorten met daarbij de maximale aantallen die zijn waargenomen genoemd, alsmede de eerste en de laatste datum dat de desbetreffende soort op het perceel werd waargenomen.

Loosterweg Noord, Lisse

Op 5 augustus werd voor het eerst waargenomen dat dit perceel onder water stond. Dit heeft geduurd tot 3 september, toen het veld begon droog te vallen. Op 7 september stond het veld geheel droog en op 11 september was het omgeploegd.

Soort	Eerste waarneming	Laatste waarneming	Hoogste aantal
Nijlgans	05-08	05-08	6
Bergeend	25-08	04-09	13
Krakeend	26-08	26-08	1
Wintertaling	29-08	29-08	2
Zomertaling	21-08	21-08	1
Slobeend	12-08	29-08	8
Bontbekplevier	29-08	07-09	21
Kleine Strandloper	03-09	07-09	3
Krombekstrandloper	02-09	04-09	1
Bonte Strandloper	03-09	04-09	9
Kemphaan	29-08	04-09	4
Watersnip	25-08	04-09	3
Grutto	07-08	04-09	3

Groenpootruiter	24-08	04-09	4
Bosruiter	26-08	26-08	1
Oeverloper	13-08	07-09	10
Ijsvogel	31-08	31-08	1

Aanvullingen

Beide percelen, langs de Zwarte Laan en langs de Loosterweg-Noord lagen niet ver van elkaar verwijderd, dus er zal ongetwijfeld een uitwisseling van vogels tussen beide percelen hebben plaatsgevonden.

Vrij bijzonder is de waarneming van een Ijsvogeltje, deze werd waargenomen tijdens een heftige regenbui toen het luid roepend vanaf het dijkje over het perceel wegvloog.

Zwarte Laan, Lisse

De eerste keer dat er werd geteld was op 12 juli, het perceel was toen nog maar net onder water gezet. Op 12 september kwam het veld voor ongeveer de helft droog te staan. Op 18 september stond het helemaal droog.

Soort	Eerste waarneming	Laatste waarneming	Hoogste aantal
Aalscholver	17-07	17-07	1
Nijlgans	04-09	04-09	19
Bergeend	27-07	11-09	13
Krakeend	12-08	12-09	6
Wintertaling	31-07	16-09	89
Zomertaling	03-09	03-09	1
Slobeend	17-07	03-09	56
Kleine Plevier	07-08	29-08	3
Bontbekplevier	11-09	18-09	17
Goudplevier	16-08	18-09	22
Morinelplevier	24-08	24-08	1
Steenloper	29-08	29-08	3
Kleine Strandloper	11-09	18-09	3
Temmincks Strandloper	07-09	07-09	1
Krombekstrandloper	04-09	16-09	2
Bonte Strandloper	12-08	18-09	9
Kanoet	07-09	13-09	1
Kemphaan	17-07	16-09	20
Watersnip	23-07	13-09	51
Grutto	12-07	23-08	31
Rosse Grutto	12-09	12-09	1
Wulp	17-07	17-07	1
Regenwulp	31-07	31-07	1
Zwarte Ruiter	05-08	13-09	5

Groenpootruiter	03-08	16-09	5
Witgat	31-07	07-09	2
Bosruiter	23-08	13-09	2
Oeverloper	17-07	18-09	11
Dwergmeeuw	30-07	30-07	1
Visdief	12-07	22-08	7

Aanvullingen

Een aantal van bovenstaande soorten is niet alleen op het perceel gezien, maar ook op een naast het perceel gelegen pad. Dit zandpad was vrij drassig, veel vogels liepen ook hierop te foerageren, zoals bijvoorbeeld de Temmincks Strandloper. Naast bovenstaande soorten is er ook nog een Bruine Kiekendief gezien op 29 augustus, een Blauwe Kiekendief op 7 september, een Boomvalk op 11 september en een Sperwer, zittend op het dijkje op 13 september.

Op het pad langs het perceel werd op 22 augustus een dode Bonte Strandloper gevonden. In totaal zijn er ongeveer zestig verschillende vogelsoorten op dit perceel waargenomen, in de periode dat het onder water heeft gestaan.

Tot zover de resultaten van 1994. Er is, ondanks het feit dat het maar om twee percelen ging die goed geteld zijn, toch heel wat gezien. Langs deze weg wil ik Willem-Jan Hooymans, Jan Jacobs en Jan Zwaaneveld bedanken, voor de waarnemingen die zij voor dit artikel beschikbaar stelden.

Niet alleen het afgelopen jaar hebben er percelen bollengrond langs de Zwarte Laan in Lisse onder water gestaan. Al vijf jaar is er langs de Zwarte Laan geteld. In onderstaand overzicht zijn de soorten (de meest interessante) en de hoogste aantallen van elke waargenomen soort op een rijtje gezet.

Er worden vrij veel 'leuke' soorten op de velden gezien, zeker voor onze omgeving. Hopelijk stimuleert dat de waarnemers om ook de komende jaren de velden weer intensief af te zoeken.

Een overzicht van vijf jaren

Soort	1988	1991	1992	1993	1994
Aalscholver	-	-	-	-	1
Nijlgans	-	-	-	8	19
Bergeend	-	-	-	8	13
Krakeend	-	-	-	3	6
Wintertaling	2	10	-	12	89
Zomertaling	-	1	-	1	1
Slobeend	3	16	-	92	56
Pijlstaart	-	-	-	1	-
Lepelaar	-	1	-	-	-
Kleine Plevier	-	-	-	-	3
Bontbekplevier	3	26	-	45	17
Goudplevier	-	1	-	-	22
Morinelplevier	-	-	-	-	1
Steenloper	-	-	-	-	3
Kleine Strandloper	6	11	-	20	3
Temmincks Strandloper	-	-	-	-	1
Krombekstrandloper	63	3	-	1	2
Bonte Strandloper	2	66	-	3	9
Kanoet	-	-	-	-	1
Gestreepte Strandloper	-	1	-	-	-
Kemphaan	2	2	-	11	20
Watersnip	3	176	-	1	51
Kluut	-	-	2	-	-
Grutto	-	-	-	1	31
Rosse Grutto	-	-	-	-	1
Wulp	-	-	-	-	1
Regenwulp	-	-	-	-	1
Zwarte Ruiter	1	3	-	3	5
Groenpootruiter	4	4	-	3	5
Witgat	-	-	-	1	2
Bosruiter	-	3	-	4	2
Oeverloper	8	8	-	5	11
Dwergmeeuw	1	-	-	-	1
Zwartkopmeeuw	1	-	-	-	-
Geelpootmeeuw	1	-	-	-	-
Visdief	2	1	-	3	7

Aanvullingen

1988

Het perceel is toen geteld van 4 t/m 31 augustus. De tellingen zijn waarschijnlijk incompleet en maar door 1 persoon uitgevoerd. De leukste soort is denk ik in dat jaar de Krombekstrandloper geweest, die met een ongekend hoog aantal (zeker voor onze streek) op het perceel aanwezig was.

1991

De eerste Gestreepte Strandloper voor de Bollenstreek? Een juveniel exemplaar was aanwezig op het perceel op 21 september. Het hoge aantal Watersnippen was in dat jaar geen uitzondering, op vrijwel elk veld werden ze volop waargenomen.

1992

Een opvallend leeg jaar, alleen 2 Kluten. De oorzaak hiervan is waarschijnlijk dat het perceel maar erg kort onder water heeft gestaan. Ik heb slechts 1 bezoek aan dit perceel gebracht.

1993

Het perceel heeft minimaal van de eerste helft van juli tot en met half september onder water gestaan. Naast bovengenoemde soorten zou er ook een mogelijk onvolwassen Citroenkwikstaart gezien zijn op 10 september. Verder werd er boven het perceel een jagende Slechtvalk en een Smelleken gezien.

1994

Zie het hierboven uitgewerkte verslag. Twee van de bovenstaande jaren (1991 en 1993) worden ietwat uitgebreider beschreven in de Duinstag, nummer 3/4 van 1991 en nummer 1 van 1994.

Aalscholver

Iedereen die geïnteresseerd is in de aanwezigheid van vogels op onder water gezette percelen, kan tegen de tijd dat het weer zover is met mij contact opnemen. Vanaf eind juli worden meestal de eerste veldjes interessant. Als er genoeg belangstelling voor is kunnen we misschien een avondexcursie naar de meest interessante percelen organiseren.